

Котова О. О. Продовження традицій південноукраїнської школи живопису в творчості Валентина Хруща // Збереження і розвиток традицій пленеру: художня освіта і арт-туризм: тези доповідей II Міжнародної науково-практичної конференції (31 січ.-2 лют. 2020 р., м. Одеса) / коорд. проекту Д. О. Величко; упорядн. А. І. Носенко; відп. секр. Д. О. Величко, А. І. Носенко; ДЗ «Південноукр. Нац. пед. ун-т ім. К.Д. Ушинського». – Одеса: Астропринт, 2020. – с. 35 – 36.

Ключові слова: нонконформізм, південноукраїнська школа живопису, свобода, Валентин Хрущ.

Анотація: розглянуто особливості творчості Валентина Хруща, виявлено продовження традицій південноукраїнської школи в живопису майстра.

Котова Ольга Олександрівна,

кандидат мистецтвознавства, доцент кафедри образотворчого мистецтва
Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К. Д. Ушинського», член Національної спілки художників
України, м. Одеса, Україна

ПРОДОВЖЕННЯ ТРАДИЦІЙ ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ ЖИВОПИСУ В ТВОРЧОСТІ ВАЛЕНТИНА ХРУЩА

Ключові слова: нонконформізм, південноукраїнська школа живопису, свобода, Валентин Хрущ.

Для художника Валентина Хруща (1943-2005) характерні свобода, легкість, артистичність виконання, ніжність, м'якість, естетство, глибина (в кращих роботах), благородство, тонке відчуття кольору і простору в живописі олією, темперою, гуашшю, аквареллю. Він виступає як неприборканий експериментатор: витончені колажі, пастелі, дерев'яне різьблення, поп-арт, концептуальне мистецтво, захопленість фотографією. Його улюбленими мотивами були натюрморти з рибками, портрети друзів, автопортрети, композиції з жіночими оголеними фігурами, абстракції тощо.

Нонконформізм як стиль поведінки відрізняв В. Хруща з дитинства. Так, він ігнорував школу, віддаючи перевагу спостереженням за красою моря. У 1960-і рр. Валентин Хрущ близько двох років провів у Ленінграді, ледве не щодня відвідуючи Ермітаж, що й стало для нього основною школою живопису. В Одеській художній школі вчився у талановитого педагога М. Зайцева разом з О. Ануфрієвим, В. Стрельниковим - майбутніми метрами одеського нонконформізму. Але з художньої школи В. Хрущ був виключений, за його словами за те, що він носив із собою репродукції картин А. Матісса. Для формування його як творця дуже багато дало спілкування з О. Соколовим. Саме його Хрущ вважає своїм основним учителем (у плані свободи). На його становлення як художника на певному етапі вплинув Ю. Єгоров із міццю його живопису. На формування його концепції вплинули також М. Врубель, П. Боннар, Б. Морізо, М. Фортуні, П. Сезанн, А. Матісс, М. Ротко.

В. Хрущ – авторитетна фігура у мистецькому середовищі Одеси за силою притягання й впливу на наступні покоління, нарівні з К. Костанді, В. Кандинським, Т. Фраєрманом, Ю. Єгоровим. В. Хрущ – один із деяких «шістдесятників», хто серйозно поставився до молодого покоління, з яким він працював. Його відкритість у спілкуванні, воля і неабиякий талант залучали таких молодих художників, як Ю. Плісс, О. Лісовський, В. Рябченко, Л. Войцехов, влаштовуючи з деякими з них спільні виставки в Беляєво. О. Ройтбурд і С. Ануфрієв на деякому етапі знаходилися під його впливом. Твори В. Хруща розлетілися по всьому світові, деякі з них знаходяться в найпрестижних колекціях. Багато чого в розповідях про нього міфологізовано, але не можна заперечувати, що він вплинув і прийняв безпосередню участь у формуванні культурного середовища Одеси.

Наступність традицій південноукраїнської школи можна прослідкувати в одному з перших видатних творів одеського періоду 1960-х рр. «Натюрморт із раковиною». В. Хрущ – майстер облагороджування звичайних речей. «Натюрморт із раковиною» – вихоплений фрагмент із життя

художника. Картина в картині. За спокійною ритмікою предметів, підкресленою горизонталлю столу є буйство емоцій у картинці з хмарами, що несуться й хвилями, і лише завмерло самотнє вітрило. Почуття самотності й романтика пронизує багато натюрмортів Хруща. Але в жовтогарячому апельсині (найяскравішій плямі, що претендує на композиційний центр) буває радість життя. Наявна спадкоємність південноукраїнської (одеської) школи живопису на чолі з К. Костанді, Т. Дворніковим, П. Нілусом: імпресіонізм, м'якість і теплота колориту, об'ємно-просторове бачення, гра світла і тіні, особливий настрій, задушевність.

«Портрети» рибок на тарілці, на мотузці створили обличчя Хруща. Картинні «Рибки» (1960-і) на мотузці зависли, увічнілися. Виблискуючи срібною лускою, ритмічно розташовані на розбілено-вохристій стінці, з ефектом присутності. Майстерний підпис «В. Хрущ» доповнює й урівноважує всю роботу, що обрамляється темною, кольору червоного дерева рамкою. Об'ємно-просторове бачення митця тут поєднується з декоративністю.

Нонконформізм В. Хруща був образом його життя, художністю й артистичністю жесту. В його творчості простежуються традиції південноукраїнської школи живопису поряд з модерністськими напрямками світового мистецтва. Він, серед нонконформістів, мав найбільший вплив на наступне покоління одеських концептуалістів і трансавангардистів.